

Zadání pro seminář „Mezinárodní právo veřejné II - právo uprchlické“ Ak. rok 2006-2007

Situace: paní Marian Rakevich, státní příslušnice Běloruské republiky, podala dne 19. 12. 2005 žádost o azyl. V pohovoru uvedla, že byla zaměstnána v soukromém kadeřnictví, které ale zkrachovalo a ona dostala výpověď. Protože jinde práci v oboru nesehnala, rozhodla se odejít za prací do zahraničí. Shrnula, že k odchodu z vlasti byla vedena existenčními potížemi a také špatnými mezilidskými vztahy, jež obecně panují v Bělorusku. V obdobné situaci se nachází většina tamních obyvatel. Jeden známý, který si v ČR vydělal peníze – i když nelegální prací – jí poradil, ať s manželem udělají totéž. Jmenovaná potvrdila, že v Bělorusku neměla nikdy žádné potíže s tamními státními orgány. Po příjezdu do ČR začala nelegálně pracovat a po uplynutí platnosti turistického víza již také nelegálně pobývala na území ČR. I když se dozvěděla o existenci tzv. pracovního víza, nepokusila jej získat. Bála se však, že po návratu do vlasti by mohla být uvězněna na 1-3 roky za to, že v zahraničí pobývala nelegálně. Situaci tedy řešila žádostí o azyl. Uvedla, že pokud by se běloruské státní orgány o této skutečnosti dozvěděly, dostala by trest za vlastizradu. Jeden Bělorus jí řekl, že by mohla být i zastřelena.

Podle zjištěných informací OAMP Lukašenko narychlo podepsal Zákon Běloruské republiky č. 71-3 ze dne 15. prosince 2005 „O vnesení doplnění a změn do některých zákonů Běloruské republiky z důvodu zpřísnění odpovědnosti za činy namířené proti člověku a společenské bezpečnosti“. Tento zákon vnáší mimo jiné změny do Trestního řádu a Trestního zákoníku Běloruské republiky. Nové paragrafy zavádějí trestní odpovědnost za diskreditaci republiky po vzoru sovětské legislativy 70. let. Každý občan, který poskytne cizí vládě nebo zahraniční organizaci vědomě lživé údaje o politické, ekonomické, vojenské nebo mezinárodní situaci v Bělorusku, může být odsouzen až ke dvěma letům odnětí svobody.

Otázky:

1. Jedná se v tomto případě o pronásledování ve smyslu Ženevské úmluvy z roku 1951?
2. Jaký azylový důvod může žadatelka namítat?
3. Lze na daný případ aplikovat i jiné mezinárodní smlouvy o lidských právech?

Literatura:

- 1) příručka UNHCR (http://www.unhcr.cz/publ_guides.htm)
- 2) Čepelka, C., Jílek, D., Šturma, P.: Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu, Brno, Masarykova Univerzita, 1997.
- 3) Ženevská úmluva z roku 1951
- 4) Rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně 3 AZS 303/2004-79 ze dne 21.7. 2005, <http://www.nssoud.cz/anonym.php?ID=1093&myWord=pronásledování>

Azs 303/2004-79

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobkyň: a) A. H., b) A. H., c) nezl. A. H., d) nezl. A. H., nezletilé žalobkyně zastoupeny žalobkyní ad a), všechny žalobkyně zastoupeny Mgr. Helenou Flekovou, advokátkou se sídlem Praha 1, Hybernská 9, proti žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 10 Az 83/2003 - 39 ze dne 29. 1. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost se z a m í t á .

II. Žalovanému se n e p ř i z n á v á náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Ve spojeném řízení Městský soud v Praze rozsudkem č. j. 10 Az 83/2003 - 39, 10 Az 84/2004 - 39 ze dne 29. 1. 2004 zamítl žalobu žalobkyň, která směřovala proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-2077/VL-11-P11-2000 ze dne 8. 8. 2002. Tímto správním rozhodnutím nebyl žalobkyním udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“ nebo „ZA“). Zároveň žalovaný rozhodl, že se na žalobkyně nevztahuje překážka vycestování podle § 91 ZA. Soud po přezkoumání uvedených rozhodnutí z hlediska uplatněných námitek dospěl k závěru o nedůvodnosti žaloby. Námitku neúplného zjištění stavu věci soud neuznal, neboť byla jednak nekonkrétní, jednak byla podle jeho zjištění zjevně bezdůvodná. Žalovaný dal žalobkyním možnost vylíčit všechny důvody, které je vedly k odchodu z vlasti, a skutkový stav byl podle soudu náležitě zjištěn. Soud rovněž k námitce žalobkyň nezjistil, že by se žalovaný při hodnocení důkazů dopustil zjevného, zejména logického, pochybení, resp. nesprávného vyvození vztahu příčiny a následku, popř. že by dovedl skutkový závěr, který z podkladů neplýne. Potíže, které žalobkyně vedly k opuštění vlasti, byly potíže manžela, resp. otce, když ekonomické problémy byly až důsledkem. Za nesporné soud považoval, že samy žalobkyně nebyly žádným problémem vystaveny. Jednání, jemuž byl vystaven manžel, resp. otec, pak soud ve shodě se žalovaným posoudil tak, že povaha a intenzita tohoto jednání nedosahovala míry **pronásledování** ve smyslu azylového zákona, a to i kdyby šlo o jednání motivovaná politickým podtextem. Soud aproboval rovněž závěr žalovaného, že skutečným důvodem odchodu rodiny z Běloruska nebyly uvedené potíže, nýbrž následné nastalé snížení ekonomické úrovně. Soud poukázal na to, že možnosti a rozsah podnikání, jak jej ke své životní úrovni považovala rodina za odpovídající, nebylo vzhledem k obecné situaci v zemi původu vůbec možné. Ekonomická motivace odchodu v daném případě měla podobu snahy zvolit podnikání, dosáhnout vyšších výdělků a životní úrovně, které v zemi původu možné nebyly. Obava z **pronásledování** nemohla být podle soudu natolik intenzivní, když rodina opustila Bělorusko až v roce 1998, původně chtěla jít do Kanady a o azyl v České republice požádala až v roce 2000, po dlouhodobém pobytu na základě povolení k pobytu, teprve v situaci, kdy vznikla potřeba legalizovat si svůj pobyt zde. Soud dospěl k závěru, že hlavním účelem žádosti o azyl byla snaha o legalizaci pobytu v České republice a vyhnout se tak správnímu vyhoštění. Vzhledem k tomu, že pro posouzení důvodnosti žádosti o azyl je třeba zkoumat příběh žadatele ze všech úhlů, je okamžik podání žádosti o azyl právně relevantní. Intenzita skutečné obavy z **pronásledování** se projeví tak, že uprchlík požaduje ochranu v jiné zemi bezprostředně po svém odchodu ze země původu, a to v první zemi, do které se mu podaří uchýlit. Uprchlík podle soudu nehledá nejlepší podmínky pro zajištění své existence, či dokonce určité sociální a materiální úrovně. Žalovaný podle soudu provedl správné hodnocení zjištěných skutečností, jeho úsudky se projeví v odůvodnění rozhodnutí. Žalovaný podle soudu dospěl ke správnému závěru, že tvrzení žalobkyň a jejich příběh nesvědčí vůbec tomu, že by u nich byla hlavním motivem odchodu z vlasti obava z **pronásledování** z důvodů politických či jiných azylově relevantních důvodů. Proto Městský soud v Praze žalobu v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jako nedůvodnou zamítl.

Ve včas podané kasační stížnosti, resp. v jejím doplnění, žalobkyně napadají rozsudek Městského soudu v Praze v celém rozsahu z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Obecným způsobem namítají nepřesné a neúplné zjištění skutkového stavu věci, čímž mělo dojít k porušení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“). Důkazy, které si správní orgán opatřil, byly podle žalobkyň neúplné, čímž opětovně mělo dojít k porušení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu, a rozhodnutí rovněž podle názoru žalobkyň nevyplývá ze zjištěných podkladů, neboť mezi těmito podklady a rozhodnutím není logická vazba. Podle žalobkyň politické problémy manžela, resp. otce, zásadním způsobem ovlivnily život celé rodiny. V kasační stížnosti žalobkyně ad a) uvádí, že její manžel byl sympatizantem Běloruské národní fronty (BNF), i když se její činnosti nemohl kvůli svému podnikání aktivně účastnit. Sympatie však byly známy běloruským státním orgánům, když manžel navíc byl se členy BNF v pravidelném kontaktu. To podle ní určuje celkový přístup státních orgánů k celé rodině. Podle žalobkyň byl její manžel pronásledován, přičemž poukazuje zejména na změnu přístupu státních orgánů Běloruska k jeho osobě poté, co byl zadržen na demonstraci proti prezidentu Lukašenkovi. Žalobkyně vyčítají správnímu orgánu, že tyto skutečnosti nezhodnotil, odpovídající tvrzení ve správním řízení přezkoumal pouze formálně, bez pochopení souvislostí, v důsledku čehož je správní rozhodnutí nepřezkoumatelné. Vzhledem k tomu, že manžel, resp. otec splňuje podmínky pro udělení azylu z politických důvodů, domnívají se žalobkyně, že ony splňují podmínky pro

udělení azylu podle § 13 ZA, tj. za účelem sloučení rodiny. Žalobkyně se ohrazují proti závěrům správního orgánu, podle něhož důvodem pro opuštění vlasti byly ekonomické důvody. Ekonomické potíže, kterým, jak uznávají, skutečně byly vystaveny, však byly důsledkem politické persekuce, a nikoli prvotní příčinou odchodu z vlasti. Podle žalobkyň správní orgán nevzal v úvahu vzájemnou provázanost příčin a důsledků, když provázanost politických a ekonomických problémů je jednou z reálií totalitních států obecně. Pokud jde o obecnou situaci v Bělorusku, poukazují žalobkyně na nedemokratičnost a despotičnost režimu prezidenta Lukašenka, skutečnost, že parlamentní volby nejsou ani svobodné, ani spravedlivé, že bezpečnostní složky vystupují razantně proti politickým oponentům, že dochází k nezákonnému a politicky motivovanému zatýkání občanů a nevyjasněným zmizením významných politických oponentů prezidenta. Žalobkyně rovněž trvají na tom, že jim nemůže být přičítáno k tíži, že se snažily své problémy na území České republiky vyřešit jinak než využitím práva azylu. Skutečnost, že si původně naplánovaly odchod do Kanady, podle nich nikterak nesnižuje rizika, jež jim v zemi původu hrozila. Trvají proto na tom, že posléze uvedená skutečnost je z hlediska posouzení důvodnosti jejich žádosti o azyl irrelevantní. V druhém doplnění kasační stížnosti žalobkyně poukázaly na praktickou nemožnost předložit správnímu orgánu, resp. soudu důkazy o **pronásledování** manžela, resp. otce, neboť o svém postupu nevydávají příslušné státní orgány žádné potvrzení či zprávu. To, že v Bělorusku jsou persekovaní lidé s odlišnými politickými názory, je obecně známá věc, která je doložitelná nejrůznějšími dokumenty, jež má správní orgán k dispozici. Žalobkyně ad a) poukazuje rovněž na to, že v roce 1999 v zoufalství adresovala dopis ruským novinám „Inostranec“, kde požadovala radu. Později zjistila, že noviny její dopis bez jejího svolení otiskly a umístily i do svého archivu, jež je přístupný na internetu. Tím se o celé záležitosti mohlo dozvědět velmi mnoho lidí, včetně státních orgánů Běloruska.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu byl žalobkyní ad a) podán dne 24. 10. 2000, a to i jménem jejich dcer, žalobkyň ad b) až d), a pohovor k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území České republiky byl se žalobkyní ad a) proveden dne 3. 10. 2001. Pohovor byl proveden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočnice. V návrhu žalobkyně uvedla, že svou vlast opustila v roce 1998 kvůli osobním problémům. Její manžel se v dubnu 1996 zúčastnil demonstrace a byl zbit Omonovci. Manžel též podnikal a byl závislý na řízení vozidla, policie na něj nastražila past a byl obviněn z řízení v opilosti. Za úplatek sice manžel získal řidičský průkaz zpět, avšak posléze se rodině přestalo dařit. O azyl požádala žalobkyně proto, že jim končí povolení k pobytu. Žalobkyně rovněž potvrdila, že proti ní nikdy nebylo vedeno trestní stíhání a ona sama ani nikdo jiný z rodiny nebyl členem politické strany nebo politického hnutí. V rámci pohovoru žalobkyně uvedla, že do České republiky celá rodina přišla v listopadu 1998. Až do konce roku 1999 tu však nechtěli zůstat, hodlali pokračovat dále do Kanady. O azyl požádali v roce 2000 až na radu a doporučení známých, když se obávali deportace z území ČR. Ohledně incidentu, jehož byl její manžel v roce 1996 účastníkem, žalobkyně ad a) vypověděla, že demonstrace za svobodu slova a tisku samotné se její manžel neúčastnil, pouze stál na druhé straně ulice. Poté však osoby, které žalobkyně označila jako „omonovce“, kteří sice nejsou řádnou policií, ale mají za úkol rozhánět demonstrace, začaly všechny bít, a jejímu manželovi zlomily nos. Byl odveden na policii, kde mu nechtěli věřit, že se demonstrace neúčastnil; bylo mu řečeno, že bude-li ještě jednou viděn na takové akci, budou z toho vyvozeny patřičné důsledky do budoucna. Zadržán byl však pouze na hodinu a poté propuštěn. Policie v místě jejich bydliště dostala o incidentu zprávu; známý, jenž u policie pracuje, manžela upozornil, že se mu bude jen těžko dokazovat, že se demonstrace neúčastnil. Poté po něm policie začala požadovat stále více peněz, z toho, co při podnikání vydělali, museli část platit policii. I na finančním úřadě po nich po uvedeném incidentu na místo obvyklých 25 procent požadovali zaplatit daň ve výši 90 procent, a to bez jakéhokoli zdůvodnění. Byli tedy nuceni nalézt si další podnikání, prodat dům a postavit nový. O něco později manžel v nějakém rozhovoru otevřeně hovořil o tom, že v Bělorusku není žádná svoboda, že je tam diktatura, že nelze podnikat a že jestliže někdo proti tomu všemu vystoupí, je bit. V roce 1997 si manžel přivydělával jako taxikář. Jednou jej zastavili policisté, vzali mu doklady a po zkoušce dechu jej obvinili, že je silně opilý, a to přesto, že manžel je abstinent. Policie mu zabavila všechny dokumenty od auta a sdělila, že nesmí pět let řídit vozidlo. Pak museli uplatit jednoho člověka na policii, aby získali zpět řidičský průkaz, neboť byli na automobilu existenčně závislí. Stěžovatelka nicméně na druhou stranu potvrdila, že manžel neměl na provozování taxislužby licenci. Do Běloruska by byli ochotni se vrátit pouze tehdy, pokud nebude prezident Lukašenko u moci, a pokud se jim podaří shromáždit nějaký kapitál, s nímž by se mohli domů vrátit.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze z hlediska naplnění důvodu uplatněného v kasační stížnosti, tj. důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., a shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 12 ZA se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z **pronásledování** z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 4 ZA se za **pronásledování** pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle § 13 ZA se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se přitom rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání rozhodnutí žalovaného jakož i správního spisu vztahujícího se ke správnímu řízení, jež rozhodnutí předcházelo, dospěl k závěru, že uplatněná námitka podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. důvodná není. Pokud jde o výrok o neudělení azylu podle § 12 ZA, správní orgán si podle zjištění Nejvyššího správního soudu zajistil dostatek podkladů pro takové rozhodnutí, které řádným způsobem vyhodnotil, přičemž jím dovozený závěr není v rozporu se zákonem. Správní orgán totiž správně vycházel primárně z tvrzení žalobkyně ad a) v průběhu správního řízení, které konfrontoval obecnými informacemi o stavu dodržování lidských práv v Bělorusku, jež čerpal ze zpráv založených ve správním spise. Podle názoru zdejšího soudu je nepochybné, že žalobkyně ani netvrdila, že by ona, popř. její děti, byly osobně pronásledovány pro uplatňování politických práv a svobod v zemi původu (§ 12 písm. a/ ZA). Žalobkyně v průběhu správního řízení vyjadřovala své obavy z **pronásledování** ve smyslu § 12 písm. b/ ZA, a to výhradně v důsledku aktivit jejího manžela, resp. událostí, kterým byl vystaven. Je třeba přitom zdůraznit, že žalovaný měl z pochopitelných důvodů možnost získat informace o těchto událostech pouze zprostředkovaně, a to z tvrzení samotné žalobkyně. Potom je ovšem třeba se přiklonit k závěru, že skutečnosti, které byly ve správním řízení zjištěny, resp. jež byly žalobkyní vypovězeny, nedávají dostatečný podklad pro závěr o důvodnosti obav žalobkyně a její rodiny z **pronásledování** ve smyslu § 12 písm. b) ZA, a to z následujících důvodů.

Potíže manžela žalobkyně tak, jak byly popsány ve správním řízení, totiž nelze podřadit pod žádný z důvodů **pronásledování** uvedených v § 12 písm. b) ZA. Ve výpovědích žalobkyně ani v jiných podkladech nelze zjistit sebemenší náznak důvodnosti domněnky, že by potíže v Bělorusku byly způsobeny nebo ovlivněny rasou, náboženstvím, národností nebo příslušností manžela žalobkyně k určité sociální skupině. Okolnosti potíží tak, jak je žalobkyně ve správním řízení popsala, nesvědčí ani existenci obav z **pronásledování**, které by bylo zapříčiněno zastáváním politických názorů. Žalobkyně ve správním řízení neuváděla, že by její manžel nebo ona sama zastávali nějaké konkrétní politické názory, resp. politické názory nepohodlné existujícímu režimu v Bělorusku. I když byl její manžel podle jejího vyjádření zbit a předvolán v souvislosti s demonstrací za svobodu slova, stalo se tak, jak sama ve správním řízení uvedla, omylem, když se její manžel do blízkosti této demonstrace dostal náhodou; tuto událost tedy podle Nejvyššího správního soudu nelze přímo spojovat s politickými názory žalobkyně nebo jejího manžela. Ani ostatní události, které žalobkyně uvedla ve správním řízení, nebylo možno samy o sobě považovat za **pronásledování** z azylově relevantních důvodů. Přímou souvislost vzniku povinnosti platit zvýšené daně se zastáváním politických názorů stěžovatelka ani nenaznačila; nadto Nejvyšší správní soud nemohl přehlédnout jistou nevěrohodnost, resp. nesrozumitelnost tvrzení žalobkyně o povinnosti platit daně ve výši 90 %; při takovém zdanění by se stěžív rodině vyplatilo nadále podnikat, resp. dokonce vyhledávat další příležitosti k podnikání. Pokud jde o situaci se zabavením řidičského průkazu ze strany policie, ani zde žalobkyně nenabídla jakékoli tvrzení, z něhož by správní orgán mohl dovodit, že má tato událost jakoukoli spojitost s azylově relevantními důvody podle § 12 písm. b) ZA. Naopak, vysvětlením tohoto zásahu státní moci může být skutečnost, že její manžel, ačkoliv provozoval taxislužbu, neměl k tomuto podnikání podle vyjádření samotné žalobkyně potřebné povolení. Lze tedy shrnout, že okolnosti, o kterých žalobkyně ve správním řízení vypověděla, skutečně nevyhovovaly o tom, že by ona, popř. její děti, mohly mít oprávněnou obavu z **pronásledování** ve smyslu, v jakém je taková obava důvodem pro udělení azylu podle § 12 písm. b) ZA.

V dané situaci ovšem absence tvrzení azylově relevantních skutečností ze strany žadatele o azyl může být jen ztěžív nahrazována zjištěními správním orgánem jinak získanými. A to přesto, že obecné zprávy o situaci v Bělorusku na poli dodržování a ochrany lidských práv jednoznačně vypovídají o nedemokratickém a autoritativním režimu, který zásadním způsobem diskriminuje a potlačuje opozici, resp. osoby zastávající politicky odlišné názory. Nejvyšší správní soud v žádném případě tyto zprávy nezpochybňuje, nehodlá je bagatelizovat a naopak se kloní k závěru o správnosti tvrzení žalobkyně v kasační stížnosti ohledně politické situace a stavu dodržování lidských práv v Bělorusku. Skutečnost, že v některé zemi existuje autoritářský a nedemokratický režim, který v mnoha případech pošlapává lidská práva, však neznamená, že kterýkoliv občan takové země je tomuto negativnímu vlivu přímo nebo zprostředkovaně vystaven. Jinými slovy, situace v Bělorusku, pokud jde o úroveň dodržování lidských práv a stupeň politické svobody, je významným faktorem svědčícím ve prospěch důvěryhodnosti tvrzení o konkrétních projevech diskriminace v jednotlivých případech, které jsou pak azylově relevantními skutečnostmi. Pokud však žadatel o azyl žádnému **pronásledování** nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů vystaven není (resp. nemůže mít z takového **pronásledování** nebo diskriminace odůvodněný strach), nebo takové skutečnosti ani netvrdí, pak přes skutečnost, že pochází ze země, která je výše uvedeným způsobem problematická, nespĺňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 ZA. Tak tomu bylo podle zjištění i v daném případě. Ve správním řízení totiž jednoznačně nevyplývalo, že by se předmětem takových nedemokratických postupů stala rodina žalobkyň, resp. že by žalobkyně mohly mít oprávněnou obavu, že budou těmto jednáním vystaveny více, než kterýkoli jiný politicky neangažovaný obyvatel Běloruska.

Podle zjištění Nejvyššího správního soudu tak správní řízení netrpělo vadami, neboť skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, měla oporu ve spisech, resp. s nimi nebyla v rozporu. Soud rovněž neshledal existenci žalobkyní tvrzených porušení konkrétních ustanovení správního řádu, když skutkový stav věci byl zjištěn dostatečným způsobem, správní orgán si zajistil přiměřené podklady pro své rozhodnutí a

mezi zjištěnými podklady a rozhodnutím existuje logická souvislost. Rozhodnutí správního orgánu nebylo shledáno nepřezkoumatelné. Z jeho výroků lze zjistit, jak žalovaný ve věci rozhodl, jednotlivé výroky nejsou vnitřně rozporné a nepochybně lze rozeznat, co je výrok a co odůvodnění, kdo jsou účastníci řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán. Rozhodnutí tedy není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Nebyla shledána ani nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Ta je obecně založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž správní orgán opírá své rozhodovací důvody. Za takové vady lze považovat případy, kdy správní orgán opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny. Žádné takové skutečnosti však při přezkoumání správního spisu správního rozhodnutí zjištěny nebyly. V této souvislosti Nejvyšší správní soud podotýká, že nemohl přihlídnout k tvrzením žalobkyně obsaženým v kasační stížnosti ohledně politické orientace manžela a jeho vazby na opoziční politickou stranu, která měla být státním orgánům známa a jež měla ovlivňovat vztah státního aparátu k jejich rodině, a to přesto, že nevylučuje, že by taková tvrzení, byla-li by uplatněna již ve správním řízení, mohla být důvodem pro změnu právního hodnocení ze strany žalovaného, popř. přinejmenším by mohla vyvolat potřebu provést dodatečné dokazování. Právě pro skutečnost, že tato tvrzení nebyla žalobkyní uplatněna ve správním řízení, ačkoliv jí v tom zřejmě nic nebránilo, nemohl Nejvyšší správní soud k takovým argumentům při přezkumu rozsudku Městského soudu v Praze a potažmo správního rozhodnutí přihlídnout (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Ze stejného důvodu nelze ovšem správnímu orgánu účinně vyčítat, že se s těmito skutečnostmi ve správním řízení nevypořádal.

Pokud jde o další z uplatněných námitek, Nejvyšší správní soud uznává, že časová prodleva mezi opuštěním země původu a podáním žádosti o azyl není přímým důkazem neexistence potíží v zemi původu. Nejvyšší správní soud se však na druhou stranu ztotožňuje s názorem Městského soudu v Praze, že taková skutečnost, společně s faktem, že žádost o azyl byla podána až v okamžiku, kdy žalobkyním hrozilo správní vyhoštění, je nepřímým dokladem intenzity, s jakou byly tyto potíže subjektivně žalobkyněmi vnímány bezprostředně po odchodu ze země. Pokud se žalobkyně cítily ohroženy z azylově relevantních důvodů, měly hledat ochranu za použití právního nástroje k tomu určeného, tj. žádosti o udělení azylu, po svém příjezdu. V případě existence azylově relevantních důvodů by jim tato procedura garantovala lepší vyhlídky na úspěch, tj. na dlouhodobou, resp. trvalou legalizaci pobytu v České republice, než obecný postup podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „cizinecký zákon“), jež je, pokud jde o zhodnocení důvodů snahy získat povolení k pobytu ze strany konkrétní osoby, obecně neutrální.

Jestliže žalobkyně namítají, že ve svém postavení žadatelek o azyl mají omezenou možnost předložit důkazy o své politické persekuci, resp. politické persekuci jejich rodinného příslušníka, lze s jejich tvrzením v zásadě souhlasit. To však neznamená, že by jim cokoli bránilo důkazy o existenci uvedených skutečností navrhnout, resp. alespoň označit. Jak však Nejvyšší správní soud již výše uvedl, žalobkyně ad a) ve správním řízení ve skutečnosti žádné azylově relevantní důvody ani netvrdila, a proto je výše uvedená námitka bezpředmětná. Ostatně z podobného důvodu nemohl Nejvyšší správní soud přihlídnout k tvrzení žalobkyně ad a) ohledně uveřejnění jejího dopisu popisujícího její potíže a situaci v Bělorusku v ruských novinách; předně jde o tvrzení jakýmkoli způsobem nedoložené, a tedy nepřezkoumatelné, zároveň však toto tvrzení bylo poprvé uvedeno až v kasační stížnosti a nebylo uplatněno v samotném správním řízení, ačkoliv tomu zjevně nic nebránilo. K takovým skutečnostem však Nejvyšší správní soud nepřihlíží (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Žalobkyně v kasační stížnosti namítají, že by jim měl být udělen azyl podle § 13 ZA. Azyl za účelem sloučení rodiny však podle právní úpravy platné a účinné jak v době vydání správního rozhodnutí, tak v současné době, lze udělit pouze tehdy, jestliže rodinnému příslušníkovi žadatelů o azyl byl již dříve správním rozhodnutím azyl udělen. Naopak důvodem pro udělení azylu podle § 13 ZA není, že azylově řízení ohledně dotyčného rodinného příslušníka je teprve vedeno, nebo že se žadatelé o azyl domnívají, že tento rodinný příslušník nepochybně důvody pro udělení azylu splňuje, pokud není v jeho věci kladně rozhodnuto v tom smyslu, že se mu azyl podle § 12 ZA skutečně uděluje. V době vydání žalobou napadeného rozhodnutí nebylo ve věci žádosti manžela žalobkyně ad a) o azyl kladně rozhodnuto, a proto žalovaný nemohl o udělení azylu žalobkyním z tohoto titulu ani uvažovat.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z řádně uplatněných důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Žalobkyně neměly ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku není s u opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 21. července 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín

předseda senátu